

Kárpit - Erdély és a Lorántffy család egyesített címerével

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.1385.1
Készítés ideje:	1630 - 1660
Készítés helye:	Erdély
Anyag:	nyírott láncbársony
Technika:	fémfonalas domború hímzés
Méret:	hosszúság: 220 cm szélesség: 158 cm

Lorántffy Zsuzsanna (1600-1660) fejedelemszönyv címeres falikárpitja három szélből szabott meggypiros bársonyból készült, me­ lyet aranyozott ezüstdrót (skófiom) és aranyozott ezüstdrót­ las hímzés ékit. Díszítménye: a négy sarokban egy-egy átlós irányú, a négy oldalfelezőben egy-egy álló, szimmetrikus virágbokor a szélek mentén körben dőlt állású virágok sorá­ val keretezett középen Erdély és a Lorántffy család akantuszlevelekkel körbefogott, szív alakú, koronás pajzsban egyesí­ tett címere.

Az egyesített címer alapján a kárpit készítésének ideje Lorántffy Zsuzsanna férje, I. Rákóczi György (1593–1648) erdélyi fejedelemmé választása (1630) és a fejedelelné halála (1660) közötti időszakra tehető.

Azonos címerrel ékesített bársonyterítőt és kehelykendőt őriz a Magyar Nemzeti Múzeum, illetve egy úrasztalterítőt a Sárospataki Református Kollégium Múzeuma. (Ld.: V. Ember Mária: *Régi textiliák. [A Magyar Nemzeti Múzeum kincsei]*. Budapest 1980, Nr 57–58. *Erdély és Patak fejedelemszönyve, Lorántffy Zsuzsanna*. Szerk. Tamás Edit. Sárospatak, 2000, 73.) Ezek, valamint a különféle egyházaknak ajándékozott terítők hímzései – a tökéletes kompozíció, rajz és a magas színvonalú technikai kivitel – elsőrendű hímzőmesterekre utalnak. Valószínű, hogy a gyulafehérvári vagy a sárospataki fejedelmi udvar köréhez tartozó műhelyek munkái.

A kárpit a 17-18. század folyamán az Esterházy-család gyűjteményébe került, ennek körülményeit és idejét azonban nem ismerjük. Elképzelhető, hogy a kárpit I. Rákóczi György erdélyi fejedelemtől, diplomáciai ajándékként került Esterházy Miklós nádor birtokába, vagy pedig – mint Katona Imre feltételezi – később, a Thökölyektől került a gyűjteménybe.

A kárpit az eddig ismert inventáriumokban csak feltételesen azonosítható. I. Rákóczi György gyulafehérvári kincseinek 1643-ban készült összeírása említ egy hasonló kárpitot: *Egy scofium arannyal varrott meggyszín bársony szőnyeg*.

A fraknoi Esterházy-kincstár 1725. évi inventáriumában ágyterítőként említ egy hímzett bársonyt: *Almarium Sub.Nris. 75 et 76. Nro. 14.: Egy Megy Szinü bársony, igen Szép Virágokra arany s ezüst fonallal kivarrott ágyra való Coopert*.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textiliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 26. (László Emőke)
- Szerk.: Mikó Árpád, Verő Mária: *Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon (16-17. század)*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2008. - Nr. VIII-10 (Pásztor Emese)
- Szerk.: Kőszeghy Péter: *Magyar Művelődéstörténeti Lexikon. Középkor és kora újkor*. Balassi Kiadó, Budapest, 2003 - 2014. - &
- Szerk.: Vadas József: *Magyar hímzett és selyemkárpitok a 16-17. századból*. *Ars Decorativa* 12, 1992. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1992. - 61-89:69. (László Emőke)
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 391. (László Emőke)

